

RP 131/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 6 och 12 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete ändras och förlängs till utgången av 2016. Lagen ska möjliggöra att invalid- och sjukpensionen lämnas vilande och den gäller såväl invalidpension enligt arbetspensionslagarna som sjukpension enligt folkpensionslagen. Lagen tillämpas också på garantipensio-

ner som beviljats som invalid- eller sjukpension.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2014 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2014 och gälla till och med den 31 december 2016.

MOTIVERING

1 Nuläge

Inom folkpensionssystemet har det sedan 1999 varit möjligt att lämna sjukpension vilande. Genom lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) som trädde i kraft vid ingången av 2010 utvidgades möjligheten att lämna sjukpension vilande att även gälla invalidpensioner enligt arbetspensionslagarna och tidsbestämda sjukpensioner enligt folkpensionslagen (568/2007). Lagen tillämpas också på garantipensioner som beviljats som invalid- eller sjukpension. Lagen är i kraft fram till utgången av 2013.

Från och med den 1 mars 2011 höjdes gränsen för arbetsinkomster som får förtjänas vid sidan om pensionen att motsvara beloppen för garantipensionen och samtidigt blev den bunden till folkpensionsindex. Sjukpension enligt folkpensionslagen lämnas vilande då en persons arbetsinkomster överstiger 733,80 euro i månaden (enligt indexnivån 2013). Den som får full invalidpension enligt arbetspensionslagarna får vid sidan av pensionen förtjäna högst 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började, dock minst 733,80 euro per månad. Full invalidpension ändras till delinvalidpension om både gränsen på 40 procent och gränsen på 733,80 euro överskrids, men inkomsterna är mindre än 60 % av den tidigare stabiliserade genomsnittliga inkomsten under minst ett års tid. En person som får delinvalidpension får förtjäna högst 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började, dock minst 733,80 euro per månad. Delinvalidpensionen lämnas vilande om både gränsen på 60 procent och gränsen på 733,80 euro överskrids.

En invalid- eller sjukpension kan vara vilande i minst tre månader och högst två år. Om personens arbetsinkomster sjunker under

den inkomstgräns som anges i lagen, fortsätter utbetalningen av den invalid- eller sjukpension som varit vilande utan någon ny bedömning av arbetsförmågan. De gällande bestämmelserna möjliggör alltså att den som får invalid- eller sjukpension kan pröva på att arbeta utan att behöva vara rädd att gå miste om invalid- och sjukpensionen eller att full invalid- och sjukpension ska ändras till delinvalidpension. Det är också möjligt att lämna invalid- och sjukpensionen vilande på nytt efter att pensionen igen har betalats ut i minst tre månader. Under denna tid får arbetsinkomsternas belopp inte överstiga den inkomstgräns som föreskrivs i lagen.

För det arbete som utförs då invalid- och sjukpensionen är vilande intjänas ny arbetspension. Tillväxtprocenten är densamma som för arbete som utförs vid sidan av ålderspensionen, dvs. 1,5 procent av årsarbetsinkomsten. Om en person vill fortsätta permanent i arbetslivet efter två år, dras invalid- och sjukpensionen in retroaktivt från den tidpunkt då den lämnades vilande och personen tjänar in ny arbetspension med tillväxtprocent enligt den personliga åldern från den tid då invalid- och sjukpensionen varit vilande.

Under den tid som invalid- eller sjukpensionen vilar stöds personen i sitt förvärvsarbete genom handikappbidrag med högsta belopp för personer över 16 år enligt lagen om handikappbidrag (570/2007). Stödets belopp är 417,68 euro per månad (enligt indexnivån 2013). Ett villkor för utbetalning av handikappbidrag är att alla pensioner som beviljats personen är vilande samtidigt. Dessutom förutsätts det att personen omedelbart före det att invalid- och sjukpensionen lämnats vilande har fått vårdbidrag för pensionstagare, som ersätts av det högre handikappbidraget.

Om en invalid- eller sjukpension har varit vilande ska den betalas i minst tre månader innan den på nytt kan lämnas vilande. Det villkor på tre månaders betalning mellan pe-

rioderna då pensionen är vilande har upplevts som besvärligt till exempel i situationer där man har varit tvungen att ta emot ett nytt jobb med mycket kort varsel.

I slutet av 2010 fick nästan 260 000 personer bosatta i Finland invalid- eller sjukpension. Nästan 25 000 personer bosatta i Finland övergick till invalid- eller sjukpension 2010. Enligt en utredning gjord av Pensionsskyddscentralen (Pensionsskyddscentralens rapporter 2010:5) om förvärvsarbete och intresse för att förvärvsarbete bland personer som får invalid- eller sjukpension enligt arbetspensionssystemet ville 21 procent av dem som får full invalid- eller sjukpension förvärvsarbete. Av dem som får delinvalidpension ville 7 procent förvärvsarbete. Enligt Pensionsskyddscentralens registeruppgifter förvärvsarbetade 5 procent av dem som får full invalid- eller sjukpension, merparten av dem arbetade eller ville arbeta tillfälligt och endast några timmar i veckan. Av dem som får delinvalidpension förvärvsarbetade 68 procent. Förvärvsarbetet var oftast regelbundet men på deltid. Av personer som får invalid- eller sjukpension och som är under 63 år utförde ca 19 000 förvärvsarbete i någon mån och 33 000 var villiga att förvärvsarbete.

I början av 2013 trädde lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) i kraft genom vilken definitionen för arbetslösa arbetssökande ändrades. En person som inte står i ett anställningsförhållande eller är sysselsatt på heltid i företagsverksamhet eller i eget arbete eller är studerande på heltid är enligt lagen arbetslös. I definitionen för arbetslösa arbetssökande ingår inte längre villkor om arbetsförmåga eller om att stå till arbetsmarknadens förfogande. Detta innebär att till exempel personer som får arbetslöshetsförmåner, har registrerat sig som arbetssökande och som faktiskt är utan arbete kan anmäla sig som arbetslösa arbetssökande. Genom ändringen har man skapat klarhet i fråga om ställningen för personer som har en skada eller sjukdom som försvårar deras sysselsättning samt förbättrat deras möjligheter att få sysselsättningsfrämjande service.

Under den tid som den temporära lagen har varit i kraft har 1 058 sådana sjukpensioner som beviljats på basis av folkpensionslagen

lämnats vilande enligt Folkpensionsanstaltens statistik. Av dessa har ca 50 dragits in på grund av att maximitiden på 2 år har gått ut. Sedan lagen trädde i kraft har lite under 900 sådana sjukpensioner som beviljats på basis av arbetspensionslagarna lämnats vilande enligt Pensionsskyddscentralens statistik. Av dessa har 107 dragits in därför att de har varit vilande den lagstadgade maximitiden, det vill säga i 2 år.

2 Föreslagna ändringar

Syftet med propositionen är att stöda återgång i arbete för personer som får invalid- eller sjukpension. Det föreslås att lagens 6 § ändras så att den tid som förutsätts mellan perioderna då pensionen är vilande ska förkortas från tre månader till en månad. Syftet med den föreslagna ändringen är att personer som får invalid- eller sjukpension ska få bättre möjligheter att ta emot tillfälligt och kortvarigt arbete.

I propositionen föreslås ytterligare att lagens giltighetstid förlängs till utgången av 2016 så att man bättre ska kunna bedöma lagens verkningar på sysselsättningen av sjukpensionärer. Därtill har betydande ändringar av arbetspensionslagarna planerats träda i kraft i början av 2017 och i detta skede anses det inte vara ändamålsenligt att föreslå att lagen ska bli varaktig.

3 Propositionens konsekvenser

När lagen stiftades bedömdes att ca 200 personer årligen skulle lämna sin invalid- eller sjukpension vilande och att ca 100 personer skulle få handikappbidrag med högsta belopp för personer över 16 år.

Sjukpensioner som lämnats vilande på basis av folkpensionslagen uppgick i november 2011 till 493, i januari 2012 till 563, i juli 2012 till 578 och i augusti 2012 till 594. Handikappbidrag med högsta belopp har årligen betalats till ca 30 personer som med stöd av lagen har lämnat sin invalid- och sjukpension vilande.

Invalidpensioner som lämnats vilande på basis av arbetspensionslagarna uppgick år

2010 till 518, år 2011 till 575 och år 2012 till 533.

De ändringar som föreslås i propositionen beräknas minska utgifterna för folkpension med ca 1 miljon euro och öka utgifterna för handikappbidrag med ca 500 000 euro. Dessutom beräknas pensionsutgifterna inom arbetspensionssystemet minska med ca 500 000 euro.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med en arbetsgrupp (STM021:00/2012) tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet den 11 april 2012 för att bereda ett handlingsprogram för

främjande av sysselsättningen av partiellt arbetsförmögna.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2014 och avses bli behandlad i samband med den.

6 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av 6 och 12 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) 6 § 2 mom.
och 12 § 1 mom. som följer:

6 §

*Invalid- eller sjukpensionens vilandetid och
indragning av pensionen*

Om en invalid- eller sjukpension har varit
vilande ska den betalas i minst en månad in-
nan den på nytt kan lämnas vilande.

12 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010
och gäller till och med den 31 december
2016.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som krävs för verkställigheten av
denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 16 september 2013

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Social- och hälsovårdsminister *Paula Risikko*

Lag**om ändring av 6 och 12 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) 6 § 2 mom.
och 12 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

6 §

*Invalid- eller sjukpensionens vilandetid och
indragning av pensionen*

Om en invalid- eller sjukpension har varit vilande ska den betalas i minst tre månader innan den på nytt kan lämnas vilande.

12 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010 och gäller till och med den 31 december 2013.

Föreslagen lydelse

6 §

*Invalid- eller sjukpensionens vilandetid och
indragning av pensionen*

Om en invalid- eller sjukpension har varit vilande ska den betalas i minst *en månad* innan den på nytt kan lämnas vilande.

12 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010 och gäller till och med den 31 december 2016.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.*